VELL I NOU

REVISTA D'ART

GRAVATS

BAGUÑÀ I CORNET

Mallorca, 192 - BARCELONA - Telèfon 7452

PIANOS AUTOPIANISTES
CHASSAIGNE FRÈRES
de 65 i 88 notes
Passeig de Gracia 38

J. COSTA-FERRER
COLECCIONISTA
ESCUDILLERS (AVIÑO) 70

J. CUYÁS
TALLAS - DECORAT
RESTAURACIONS
Casanova, 31 - BARCELONA

G. Homar
Canuda, 4 - Barcelona
Mobles, Làmpares
Mosaics, Decoració
Compra i venda
d'antiguitats

CARVAJAL
SAGELLS PER A
COL'LECCIONS
ANTIGUITATS
Plaça del Teatre, 1, ent.sol
BARCELONA

Grans Magatzems El Siglo
SECCIÓ DE CURIOSITATS - 3.er pis
EXPOSICIÓ I VENDA DE
ANTIGUITATS

XAMPANY
COSSÉ
EPERNEY
GRAND CUVÉE
DOS ESTRELLAS

SARVA
AIGUA DE TAULA
MANANTIAL
PARC GÜELL

J. VALENCIANO
ANTIGUITATS
CORRIBIA, 2, Pral.
BARCELONA

JOIES D'ART
JOAN VALENTÍ
PASSEIG DE GRACIA 84

J. Dalmau
ANTIGUITATS
MOBLES CUADROS
PORTAFERRISSA 18

P. REIG I FILL
RAMBLA DE CATALUNYA 23
RESTAURACIÓ I REPRODUCCIÓ
DE MOBLES ANTICS

FLORENCI VECIANA
DAURATS RESTAURACIONS
MARCS
RIERA DE S. JOAN Nº 12 BIS

MAS
FOTOGRAFÍA D'ART
Rosselló, 277 - Barcelona

L. HOSPIED I Cº
GOLFE JUAN A. M.
ESMALTS, COBERTES
ORS I BARNIÇOS

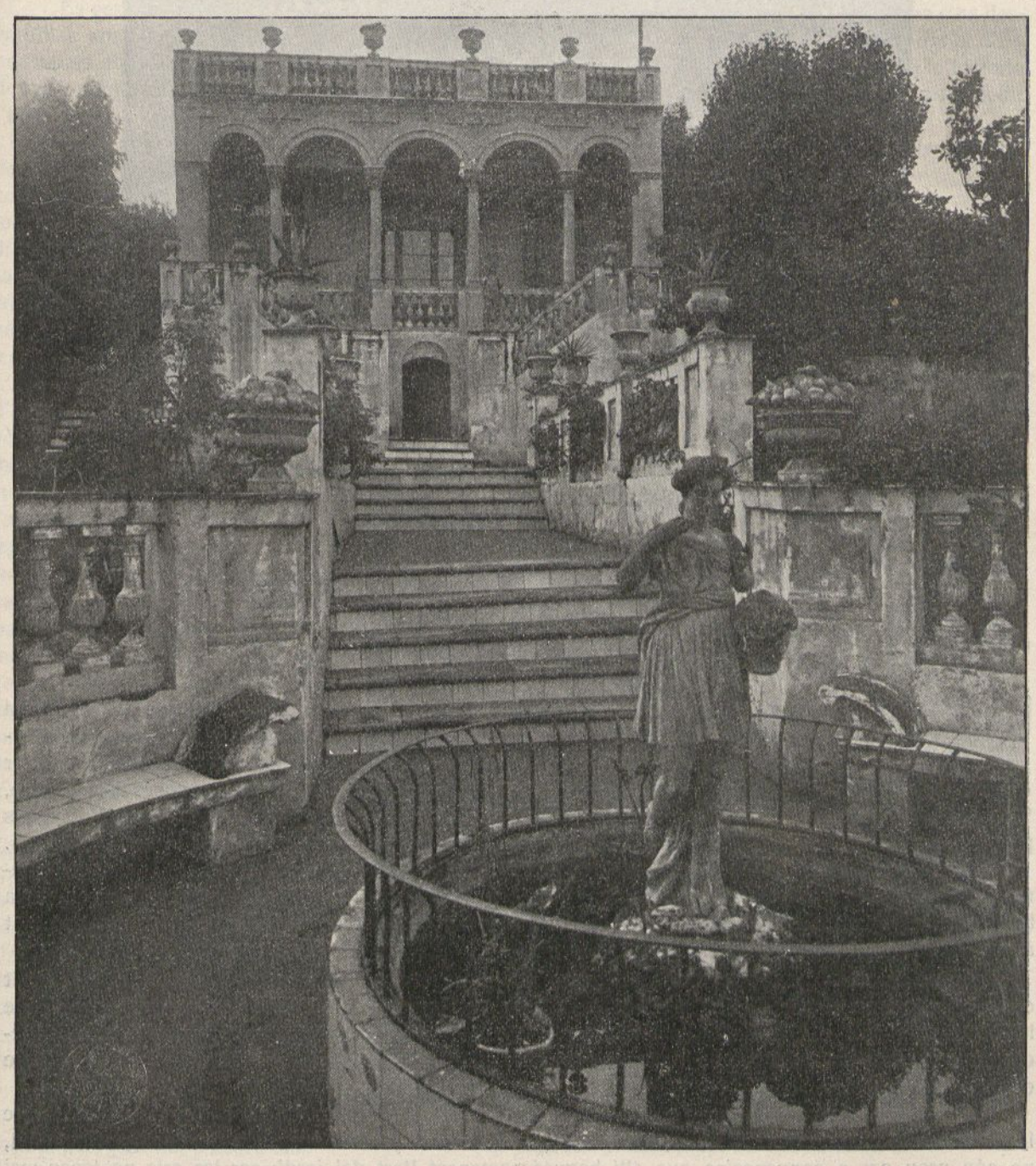
VELL I NOU

REVISTA QUINZENAL D'ART

BARCELONA
15 JUNY 1915

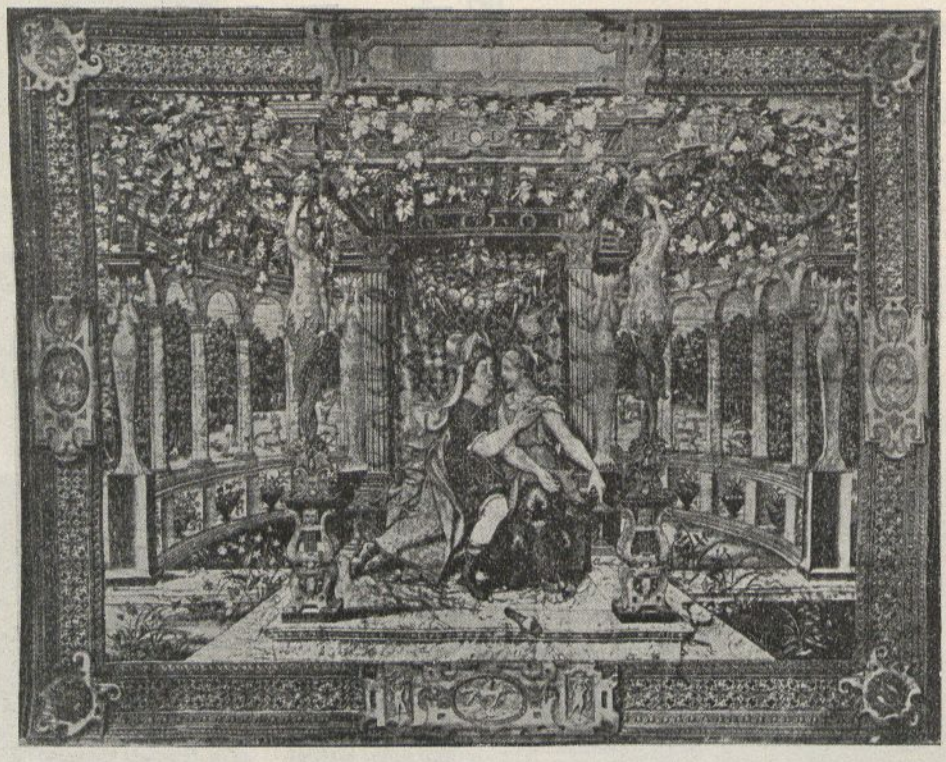
Redacció: Bou de la Plaça Nova, 4
Administració: Portaferrissa, 17, Llibrería

30 CÈNTIMS
ANY I - NÚM. 3

Torra Llorenç, a la barriada de La Salut

FOT. MAS

FOT. MAS

Tapiç de la serie de Vertunio i Pomona, de la col·lecció de Tapiços del Rei d'Espanya. Obra flamenca de principis del segle XVI. — Al fons es veu un jardí de l'època.

ELS JARDINS

L'ART dels jardins, tant oblidat entre nosaltres, té, per damunt de totes les altres arts, aquest interés especial de les coses vives. L'escultor arrenca el marbre de la muntanya, i l'arquitecte la pedra i els maons; el pintor treu dels minerals les terres colorides, i el fuster talla els arbres del bosc. El jardiner, no; el jardiner recull les mateixes coses del paisatge, les herbes i les flors, els arbres i la terra, i les endreça de tal faisó que l'obra d'art que's proposa, sigui el resultat del desenrotllament vital de les coses de la natura vivint en la natura mateixa.

L'art del jardiner comporta aiximateix al séu costat l'art de l'aigua, l'art de les fonts i els estanyols, ben posats perquè el cel s'hi miri; i en la bellesa d'un jardí hi col·laboren tots els elements de la terra i de l'espai, el cel blau i el sol d'or, i la lluna, i les aurores, perquè el jardí és un paisatge ascendit a obra d'art.

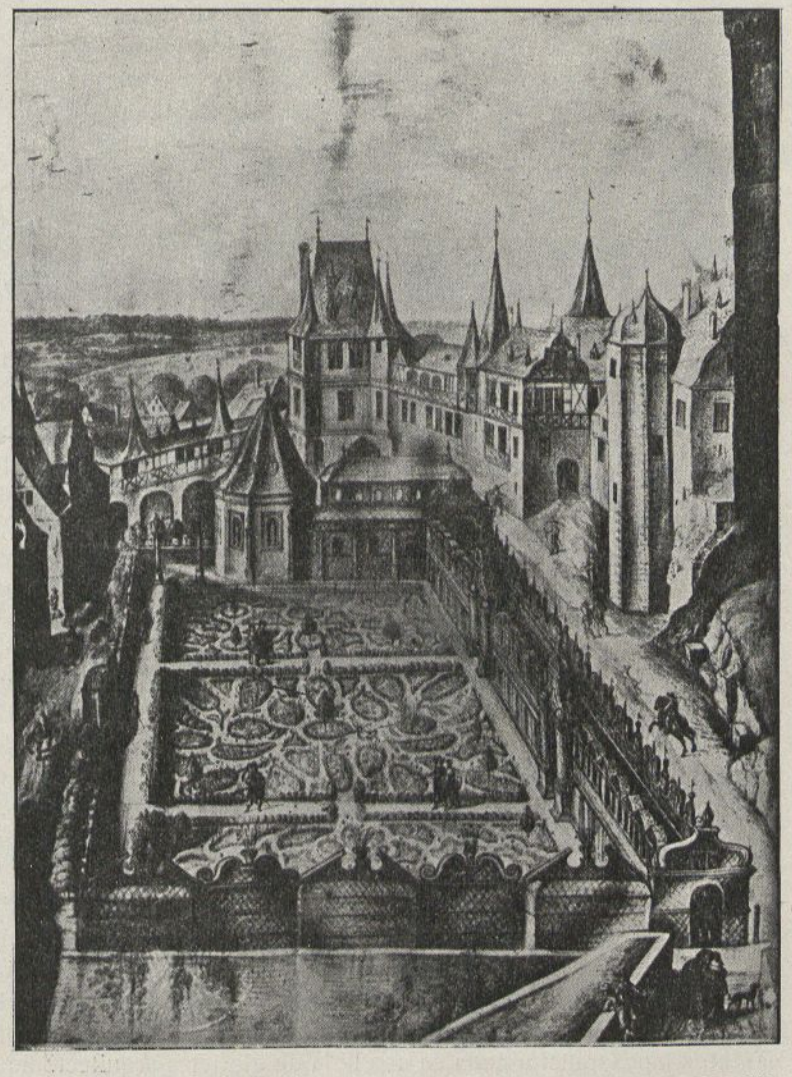
En ell és on millor se revela aquest sentit d'endreçament que dintre séu porta l'home; aquest sentit on trobem l'origen obscur de l'obra d'art. A l'entorn de l'arquitectura, que és l'endreçament summe de les coses del paisatge, hi trobarem sempre el jardí, que és com una gradació entre la natura i la construcció; un graó suavíssim del pas de les coses orbes del paisatge cap a la posició intel·ligent i activa que els dóna l'arquitecte.

Els historiadors s'escarracen en senyalar l'origen del jardí, i perden el temps. Tota l'erudició sobre les coses de la vida de l'Orient antic; totes les dades sobre els jardins sospesos de l'antiga Babilonia, no són prou per a convence'ns que allí hagués començat l'art del jardí; car les arts no tenen mai

hora de començar, sinó que, com l'energía divina, de la qual són espurnes, viuem en el sí de ço que's forma, i per això, més que un resultat de la civilització, bé podem dir que l'art és un impuls d'aquesta, una força substancial i primaria que mou les coses mortes del voltant cap a l'ésser, que agita armoniosament els membres del còs humà per la dança, que fa pulir el sílex amb un intent de utilitat, i de perfecció, en conseqüencia, que grava imatges damunt la roca dura de la caverna troglodita. Per això, dir que l'art del jardí ha començat en tal moment o en tal altre, no sembla més que un afany quasi infantil de catalogar les coses i dividir aquesta corrent continua, que és la vida espiritual, en dates i en dècades.

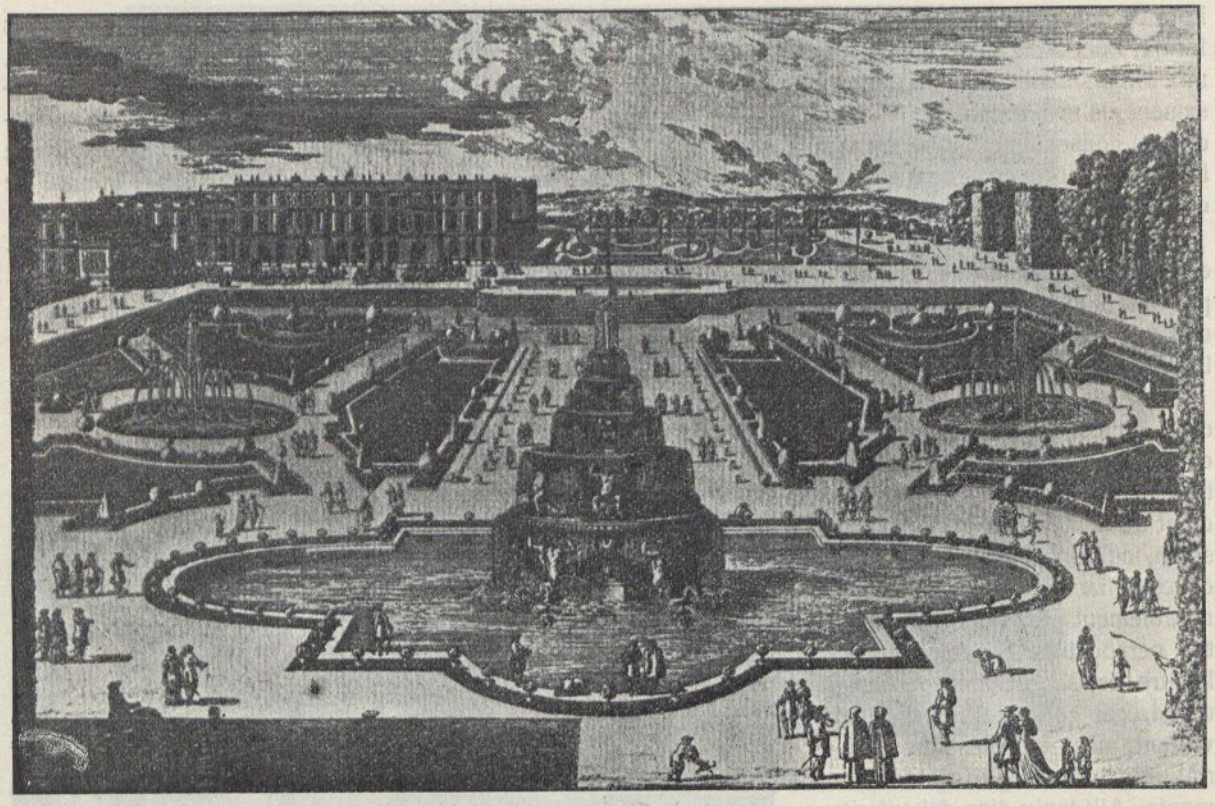
Es cert que, la corrent general del viure dels homes i les condicions en les quals aquesta s'ha desenrotllat, apareixen en més o en menys determinades arts, i donen aptituts concretes per al conreu d'especialitats diverses, mes les dates d'aquests coneixements no poden pas ésser les mateixes de la historia de l'art, perquè si podem dir fixament l'hora que va inventar-se la màquina de vapor, no podem dir l'hora que caigué dels ulls del primer poeta la llàgrima primera d'adoració.

Avui mateix a Catalunya, per ço que esguarda l'art del jardí, podem observar que al costat dels antics jardins senyorials, com el Laberinte d'Horta, de tothom conegut, hi ha el petit jardinet de la masía. L'un és l'obra savia, culta, influenciada de les coses italianes del séu temps, admirablement preparada amb efectes perspectius i premeditats. L'altre és simplement el desig d'endreçar ço que l'home té al voltant, mig per necessitat material, mig per desig instintiu d'armonía. Allí teniu dins del safreig l'aigua endreçada, que sobreïx regularment per una canal en forma de fontana. Al damunt, els bacxís que s'estenen per l'emparrat qui vol fer ombra, i a l'entorn, arrenglerats, els testos de geranis i clavellines, les herbes de remei a un costat, closes per un petit encanyiçat que les guarda del pas de la gent per aquell camí regular que ve del barri a la casa. On és l'art del jardí i on no hi ha l'art? Quín dels dos exemplars aquí citats podrà ésser excluït de la historia?... Es ben dificil de precisar, tan dificil com el precisar on ha començat a manifestar-se aquest pur instint d'endreçament, del qual l'home dóna a les coses de la natura una posició intel·ligent en l'arquitectura.

El jardí dels primers temps del Renaixement, al castell de Verneuil (Picardia). D'un gravat d'època FOT. MAS

No obstant, pot seguir-se al través dels temps l'evolució soferta pels jardins, d'acord amb l'època i les necessitats i maneres

Els jardins de Versailles. (D'un gravat d'època) FOT. MAS

de viure dels homes. Perquè, sense enfilar-nos per les coses massa fosques de l'antiguitat, observarem que a l'Edat Mitjana el jardí no és més, dins el castell fortificat, que un petit hortet sembrat de plantes útils i de flors casolanes. Tota íntima, tota closa la vida mig-eval, el jardi és un espai tancat en un pati on els conreus dividits a feixes, per mitjà de camins que'ls fan practicables, donen l'origen a la composició de parterres que els homes de més tard disposaràn de mil maneres diverses. El jardí mig-eval, com el jardí antic de la casa romana, el podem veure perpetuat en els jardinets casolans que en els nostres díes trobem per les masíes i per les eixides dels pobles de Marina.

Propiament aquest jardí és un lloc per a estar-se, i no és encara, ni de bon troç, ço que serà el jardí futur, que tant com un esbarjo constitueix una bella perspectiva enfront de les finestres, donant peu a les grans terraces i escalinates que s'obren al séu damunt.

Mes aquest sentit del jardí no vindrà fins a la mort de la vida feudal, quan el castell, sempre a la defensiva, es converteix en lloc de benestar, quan el noble canvía la seva vida de guerrer per la de senyor, quan la fortalesa devé vil-la, a imitació de les antigues vil-les dels potentats romans.

Així nasqué el jardí de la renaixença, d'on partí la seva gran expansió, i on troba el séu més complet desenrotllament.

Mes les coses de l'art evolucionen lentament. El jardí primitiu de la renaixença no és pas encara gran cosa més que el jardí gòtic, més engrandit, com pot veure's en la reproducció d'aquest gravat antic del castell de Verneuil a la Picardía (França), que reproduim aquí com un dels exemplars més característics d'aquest moment d'evolució. Els parterres, simples rectangulars del període gòtic, amb la senzilla tanca de fusta encanyiçada a l'entorn, s'han complicat en les formes curvilinies que aquí s'observen, essent la tanca transformada en una linia de glorietes arquitectòniques.

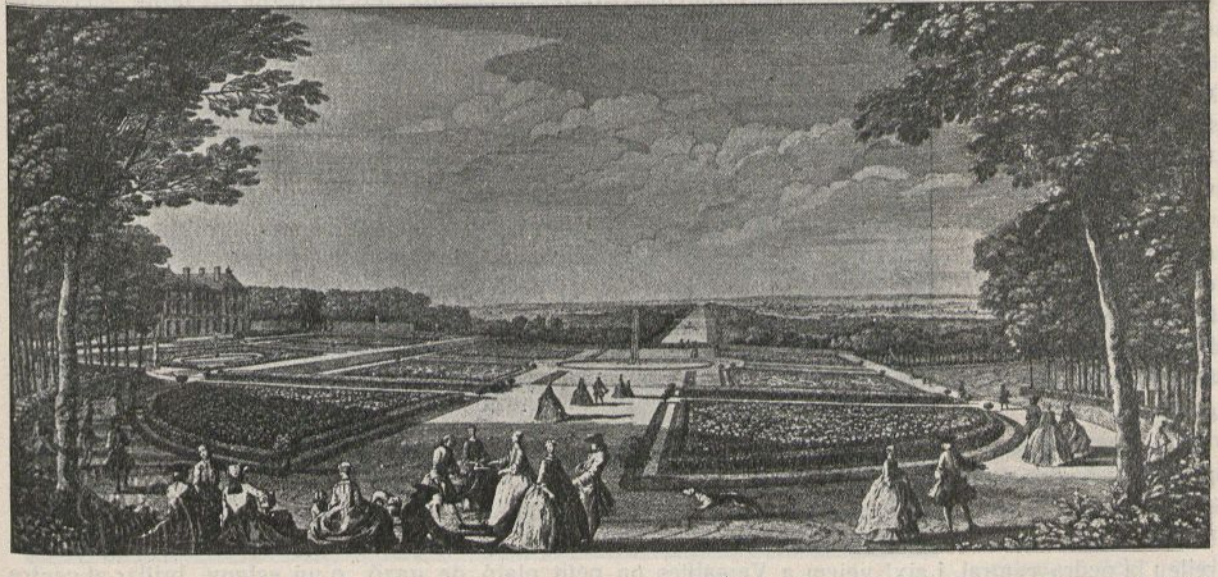
Com es veu, la idea del jardí és encara la mateixa que a l'època anterior. Varíen les formes i les mides, però no el sentit, que lentament va evolucionant fins a convertir-se en una arquitectura nova, en

un conjunt armoniós, ponderat, de masses i de linies, repartides amb cura dels llurs efectes perspectius.

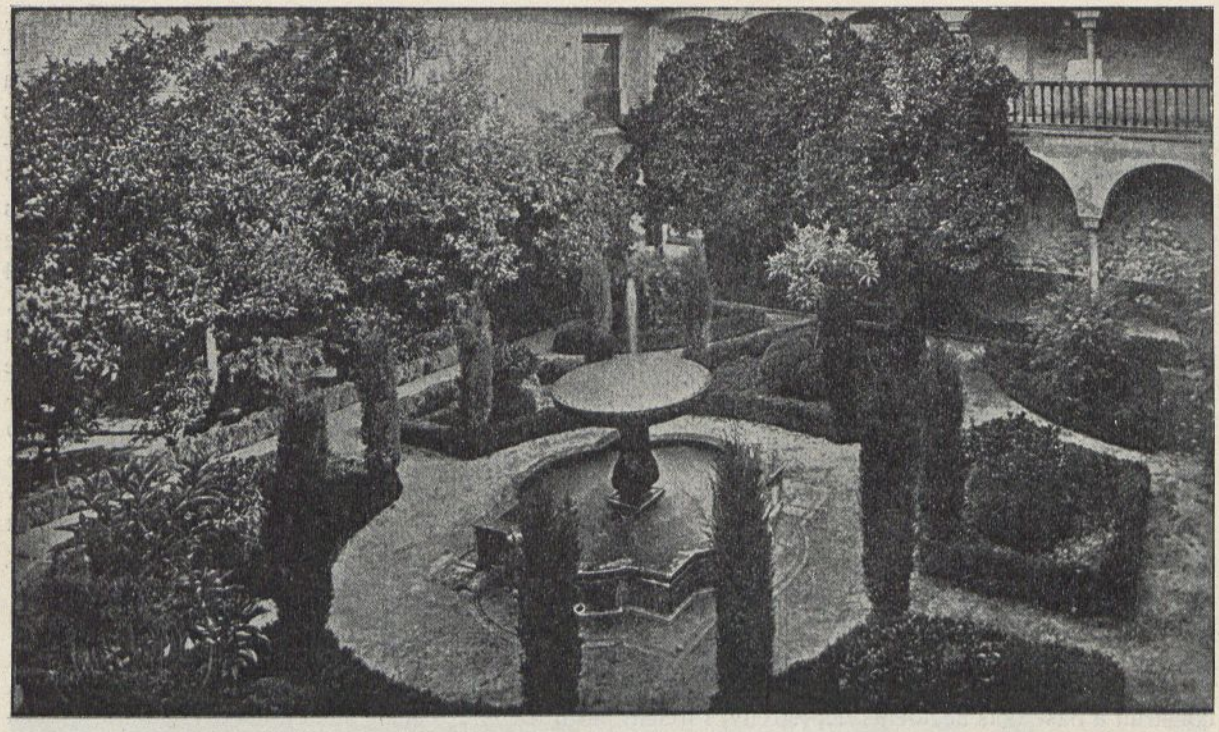
A França, on, per la importancia que l'art del jardí hi prengué al llarg de la seva gran època senyorial, la historia dels jardins està abundosament documentada, és allí on podem seguir millor aquesta evolució, que s'experimenta, no obstant, arrèu d'Europa. Claude Mollet, jardiner d'Enric IV, brilla dins dels anals de la jardinería per haver estat un veritable creador en l'art dels parterres; aquest art dels dibuixos complicats, fets amb la floresta, que dividía i triturava amb mil formes de volutes les petites prades gòtiques sembrades de flors i herbei. Aquests dibuixos, avui encara visibles mercès a les interessants publicacions de la Societat d'Amics del Jardí de França, ens mostren el gust de les coses italianes, que invadí la cort del rei Enric i perdurà fins el moment de Lluís XIV, que Le Brun donà tò al verd estil nacional de la França del Renaixement. Pocs anys després de la Mort de Claude Mollet, són fill Andreu, successor d'ell en la jardinería de la casa reial, publicava el séu Jardin de Plaissir, llibre ple de gran interès, on veiem la jardinería abocada encara a les combinacions de dibuixos, sense preocupació de cap mena per la perspectiva, l'atenció a la qual en la jardinería no la trovem fins a Blondel, qui és l'antecessor directe de Le Notre. Blondel afirma, pocs anys després de publicat el llibre de Mollet, «que no tots els adornos són bons per posar-los als jardins, i que la majoría dels que van bé en el paper, no produeixen cap efecte en la realitat, per causa de no haver-se premeditat, amb l'ajuda de la perspectiva, els séus efectes». Darrera d'ell, el llibre de Boyceau de la Barandiére, datat el 1638, insisteix sobre la necessitat de calcular, perspectivament, l'efecte dels plànols, així com indica la necessitat de donar moviment als terrenys desnivellant-los, al fi de conseguir encara nous efectes perspectius.

França sentía, potser per influencia d'Italia, la necessitat de movimentar els terrenys, i en el jardí italià no cal pas dir com es té en compte l'accidentada topografía del país. El jardí Boboli de Florencia, que és de l'època d'aquest autor, és una mostra de la disposició del jardí italià del Renaixement, construit a base dels accidents del terreny, i treient partit d'ells. Ço que a Italia donava la natura, França ho havía d'alcançar artificialment, i això sens dubte donava al jardí francès una inferioritat, ja que no partía de ço que era propi de la naturalesa del séu país, com més tard feu Le Notre, qui, rebutjant tota cosa exòtica, feu amb els sols elements del paisatge de França la seva gran creació, que, al nostre veure, és substancialment superior a tota l'obra del séu temps i sols comparable en sentit i en bellesa a les més pures creacions de l'art grec.

Fins aquest moment de la historia, la riquesa de França ha disputat a l'Italia, ja decadent, la

Jardí francès de l'escola de Le Notre. (D'un gravat d'època) FOT. MAS

Jardins del Generalife. (Granada) FOT. MAS

primacía de l'art del jardí. Des de l'aparició de Le Notre en el regnat de Lluís XIV, la superioritat artística queda indiscutiblement per a la França.

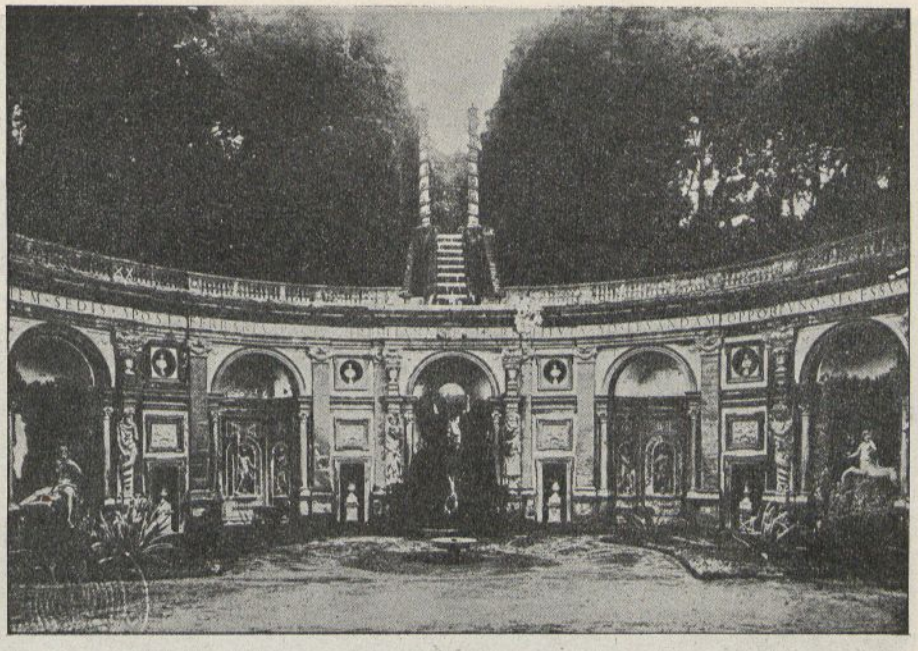
La Italia en aquest moment s'entregarà a les grandieloqüencies un xic folles del séu barroc, que és com una monstruosa escampadiça dels elements del Renaixement no faltada de grandiositat, mentre que França, sota la direcció de Le Brun, anirà depurant i afinant, al compàs dels batecs del séu esperit, la herencia de les formes de la renaixença que havía rebut de la Italia, fins fer-ne un art propi, inconfundible, magníficament avingut amb l'aire i la grandesa de la seva potent senyoría.

Le Notre es troba home, havent estat des d'infant al costat del séu pare, jardiner de la Cort, en el moment que comença l'activitat de Le Brun. Educat en les bones normes artístiques, proveït de tots els coneixements teòrics i pràctics del séu ofici, home d'esperit viu i afinat, senzill i joiós com un bon menestral francès, emprèn sota el protectorat de Lluís XIV, qui havía tingut per ell grans atencions i delicadeses, l'obra savia que bé podem anomenar la creació del jardí francès.

I és enfront dels jardins de Le Notre i de la seva escola que podem observar les diferencies que des d'aquest moment, i per sempre més, separaren el jardí italià del jardí francès. El jardí italià serà una composició arquitectònica, més que una composició vegetal. Terraces, galeríes, balustrades, cascades, fontanes d'obra, cenyint les vegetacions que creixen dins el perímetre que aquelles senyalen. El jardí francès, al revés, farà la vegetació armònicament disposada, cenyint-se ella mateixa. En el jardí francès trobem el paisatge arquitectonitzat, mentre que en l'italià trobem l'arquitectura barrejada amb el paisatge.

I no és que en el jardí de Le Notre hi manquin les estatues, les fontanes i els clàssics balustres; però balustrades, fonts, estatues i columnes no són pas un cíngol limitant la lliure creixença de la natura, sinó elements de contrast que venen a posar de relleu un tros de prat o un petit estanyol. Tots els elements escultòrics i arquitectònics del jardí francès, són com els adornos d'una joia, destinats a posar de relleu la pedra central, i així veiem a Versailles un petit plafó de gazó, o un estany, brillar al centre de la composició amb el mateix interés que un brillant en mig de l'obra de l'orfebre.

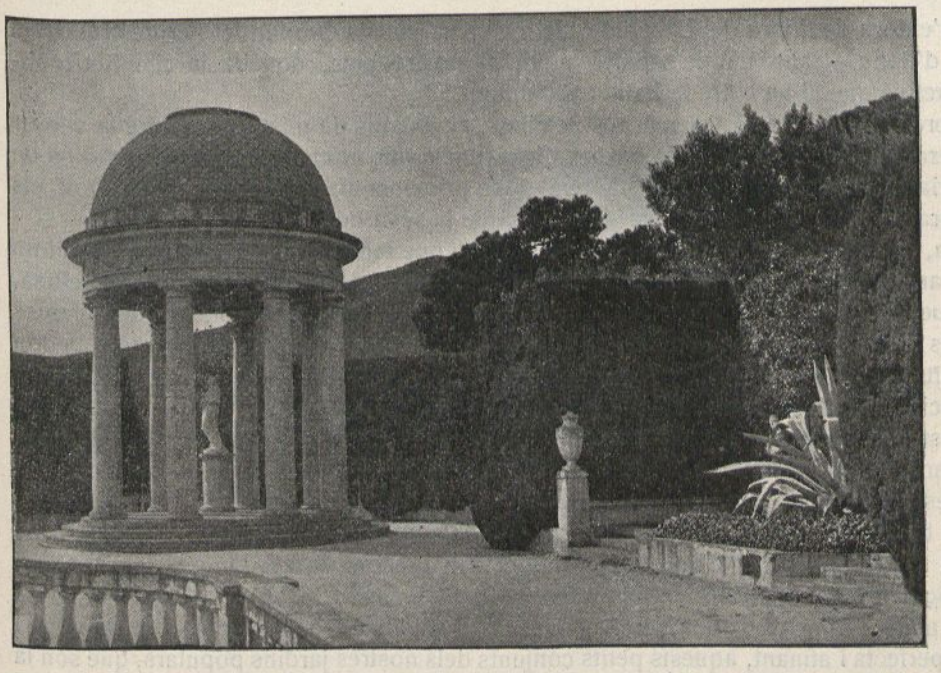
A aquest valor essencial de l'obra de Le Notre s'hi afegeix, encara, el d'haverse valgut, en absolut, dels sols elements que el país li donava. Le Notre ha estilitzat el paisatge francès. Els séus jardins són un bell compost d'aquests tres elements típics del dolç país de França, çò és: l'arbreda, la prada i l'aigua mansa dels grans rius qui s'escorren dolçament per les seves planes fecundes.

Jardí d'una vila italiana a Frascatti

FOT. MAS

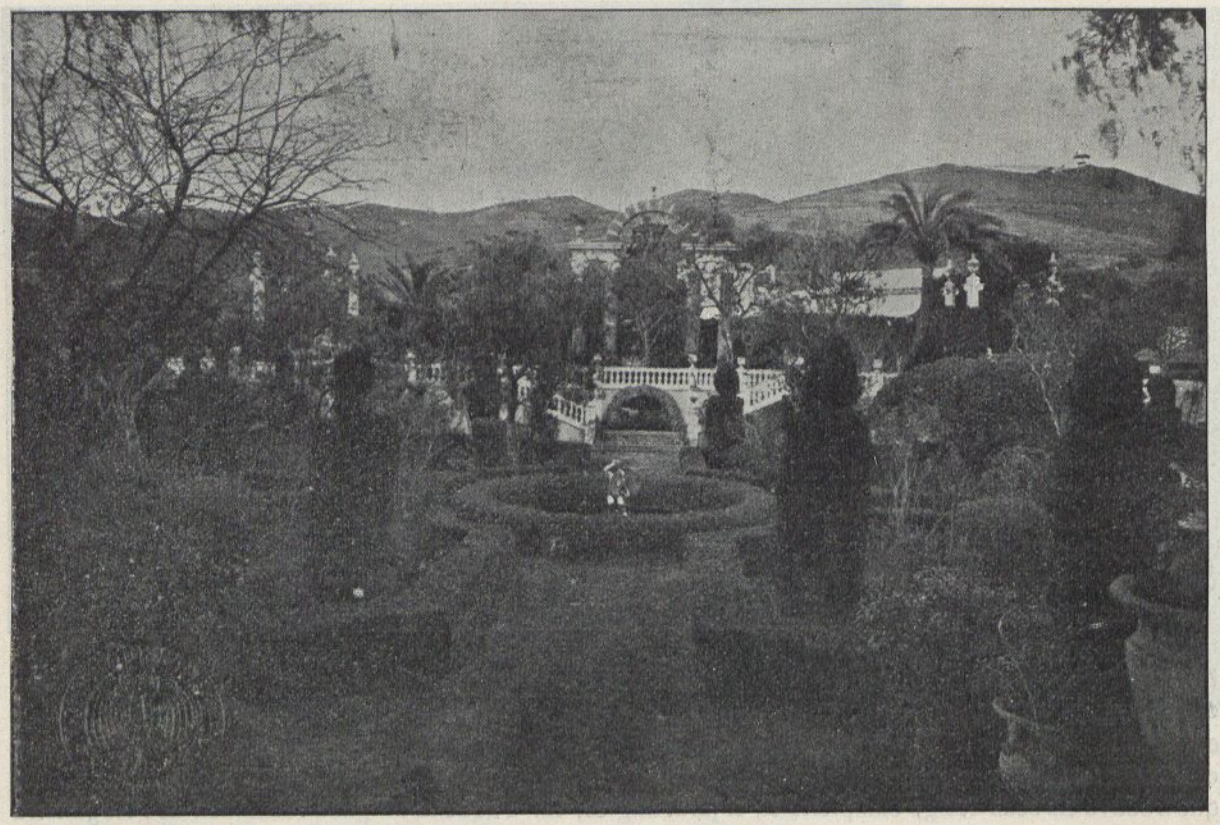
L'obra de Le Notre, de valor immortal, aparegué, darrera el séu segle, un xic emboirada per la moda. El naturalisme de Rousseau i de Bernardin de Saint Pierre, amb el séu llibre d'Estudis de la Natura, porta una reacció contra del classicisme pur del jardiner de Lluis XIV; reacció que trobava els séus desigs complerts en el jardí anglès, fill d'aquella tongada romàntica de l'Anglaterra del segle XVIII, que va donar naixença als jardiners paisatgistes, el propòsit dels quals era composar escenogràfics aspectes de paisatge rústic amb ruïnes, que tingueren també la seva imitació entre nosaltres, en les cascades dels jardinets de les nostres torretes de Vallcarca, guarnides com passebres de moliners i de pagesos, de les quals queden encara algunes restes interessants.

Templet al jardí del Laberinte d'Horta

FOT. MAS

Mes, pel que toca al nostre país, podem dir que aquesta és l'única influencia que rebem de la França, en lo referent a l'art del jardí. Els antics jardins de Barcelona, dels quals donem avui algunes

Jardí de la Casa Gloria. (Horta) FOT. MAS

mostres, són tots fets a l'entorn de l'obra del Laberinte, del qual ens consta que fou fet per un arquitecte italià — i segons el gust d'Italia — tant fàcil de satisfer aquí, al nostre país, donada la similitut topogràfica, vegetal i constructiva que hi ha entre la Italia i Catalunya.

Els pins i els xiprés, els boixos i les murtres retallats, els bustos de gust antic entre la verdor i els bancs i els grans gerros abarrocats, són els termes d'exornació que abunden més en els jardins de les nostres vil·les senyorials construides en el període que va de principis al darrer terç del segle XIX, els quals no han tingut encara entre nosaltres una successió digna de la seva noblesa.

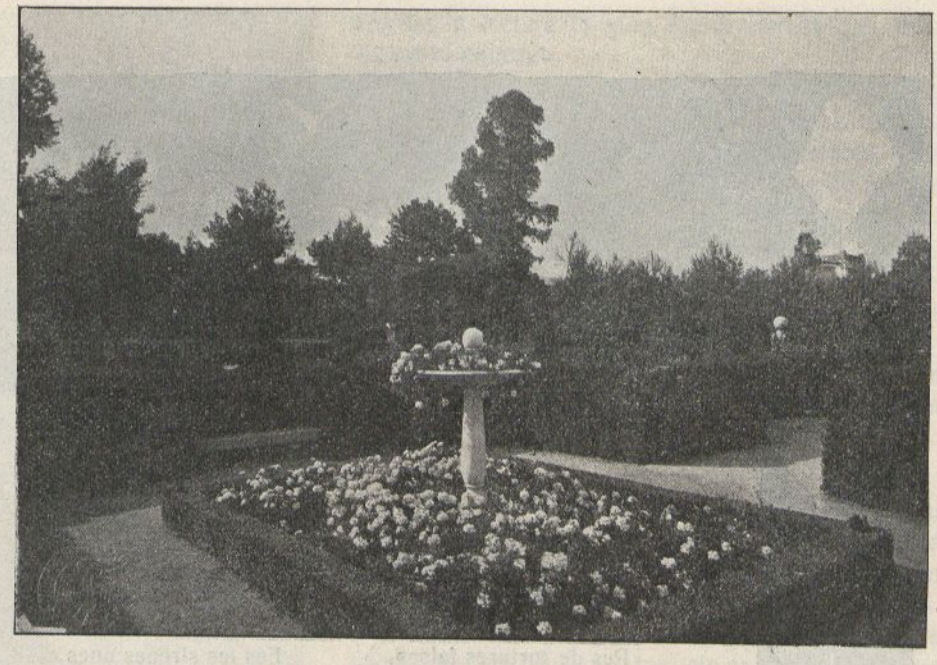
Avui escassos són, en mig de la renaixença de l'art del jardí que tant belles obres ha produït a tota l'Europa, els exemples d'amor als bells jardins donats entre nosaltres pels nobles i potentats de Barcelona. Llevat del Parc Güell, que és una creació de les més interessants del jardí contemporani, i d'unes quantes construccions a base dels jardins antics, que devem a D. Joan Antoni Güell, al comte de Churruca, a don Llorenç Mata, i pocs d'altres, els jardins de Barcelona van seguint la trista rutina dels parterres guarnits sense poca ni molta atenció pels bells problemes que planteja la jardinería.

Es cert que aquestes reconstruccions o imitacions del jardí antic no són, al nostre veure, el camí que ha de seguir l'art de casa nostra. La jardinería a Catalunya ha d'aspirar a crear un tipus de jardí propi, partint de les coses naturals del país, lligant les belles armonies dels elements del nostre paisatge que ofereixen una paleta tant interessant, com la de la terra roja dels nostres turons, i el gris d'argent de les nostres oliveres, i el foc dels nostres clavells, i l'abundor dels nostres rosers, i una topografía tant armoniosa com els pendiços dels nostres turons que veuen de lluny el mar.

Hem de partir del mateix principi de Le Notre, agafant els elements del país, utilitzant el paisatge i convertint en obra d'art perfecta i afinant, aquests petits conjunts dels nostres jardins populars, que són la única planta viva en el país nostre, plens del sabor de les coses antigues que han creuat aquest mar que

es retalla entre les arcades dels safreigs blaus on s'enfila la parra, i on els rosers bacxís obren els séus pomells de roses.

Aquesta deu ésser la orientació que ha de pendre l'art del jardí a Catalunya, i es de creure que aquest sentit serà el que guiarà la projectada Escola de Jardiners que, iniciant la restauració de l'art dels jardins, vol fundar la nostra Diputació dins el conjunt d'ensenyances de l'Escola de Bells Oficis.

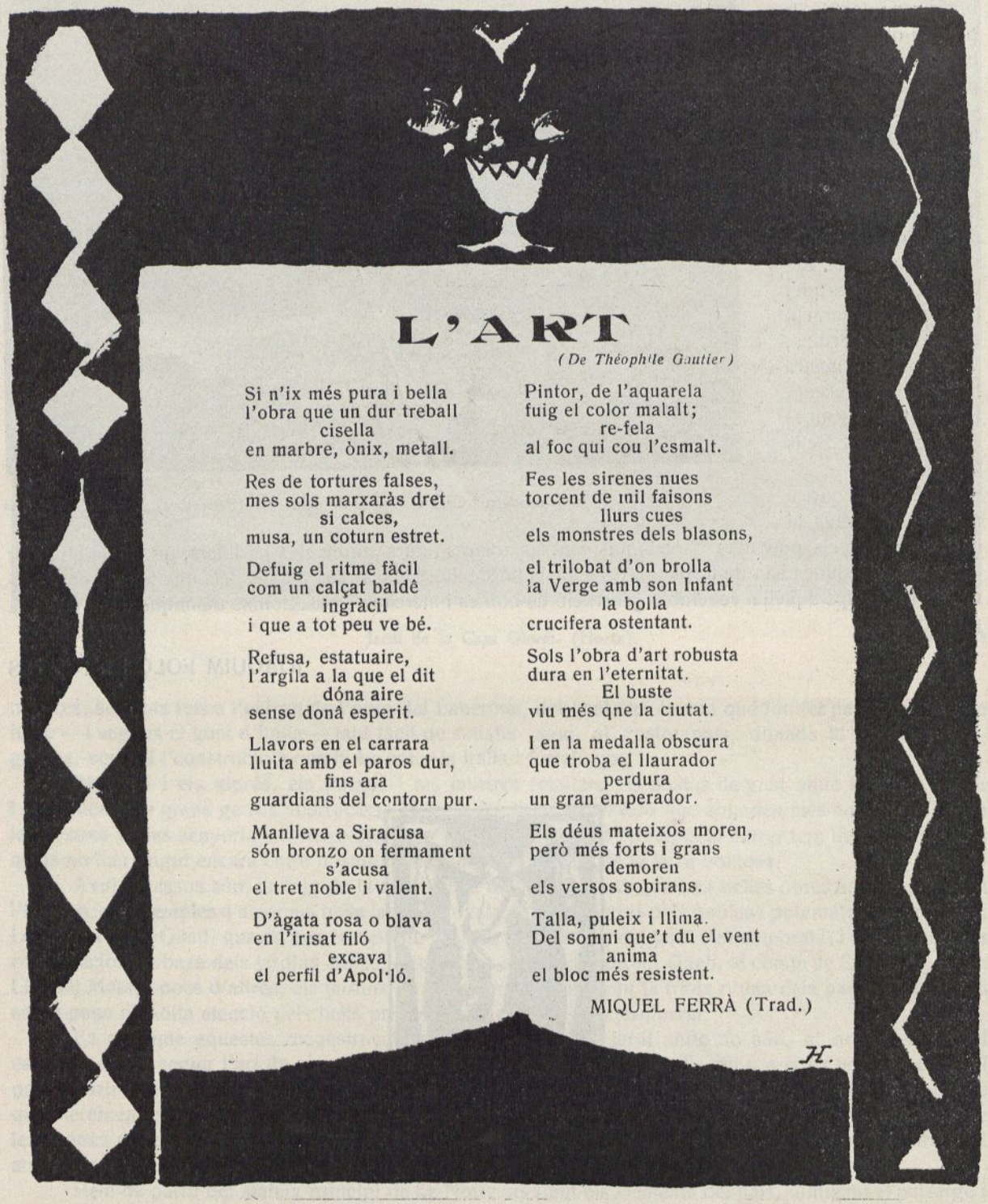

Jardí modern a Casa el Comte de Churruca (Pedralbes) FOT MAS

Déu faci que a aquesta iniciativa hi corresponguin els potentats barcelonins fent als nostres futurs arquitectes jardiners, que tanta abundor d'aptituts pràctiques han de trobar en els actuals horticultors, encàrrecs dignes dels que feu als arquitectes de són temps aquella venerable generació de nobles i mercaders barcelonins de mitjos de la centuria passada.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

L'ART

(De Théophile Gautier)

Si n'ix més pura i bella
l'obra que un dur treball cisella
en marbre, ònix, metall.

Res de tortures falses,
mes sols marxaràs dret si calces,
musa, un coturn estret.

Defuig el ritme fàcil
com un calçat baldê ingràcil
i que a tot peu ve bé.

Refusa, estatuaire,
l'argila a la que el dit dóna aire
sense donâ esperit.

Llavors en el carrara
lluita amb el paros dur, fins ara
guardians del contorn pur.

Manlleva a Siracusa
són bronzo on fermament s'acusa
el tret noble i valent.

D'àgata rosa o blava
en l'irisat filó excava
el perfil d'Apol·ló.

Pintor, de l'aquarela
fuig el color malalt; re-fela
al foc qui cou l'esmalt.

Fes les sirenes nues
torcent de mil faisons llurs cues
els monstres dels blasons,

el trilobat d'on brolla
la Verge amb son Infant la bolla
crucifera ostentant.

Sols l'obra d'art robusta
dura en l'eternitat. El buste
viu més qne la ciutat.

I en la medalla obscura
que troba el llaurador perdura
un gran emperador.

Els déus mateixos moren,
però més forts i grans demoren
els versos sobirans.

Talla, puleix i llima.
Del somni que't du el vent anima
el bloc més resistent.

MIQUEL FERRÀ (Trad.)

H.

La Copa de Benvenuto Cellini FOT. MAS

BENVENUTO CELLINI

I

VELL I NOU em demana la versió de fragments de la famosa autobiografía de Benvenuto Cellini, l'argenter escultor florentí nat el primer any del segle XVI.

Moltes escenes de la vida del Cellini no m'avindría a transcriure-les menys de comentari; però havent-hi tant mateix sota la llur grossería, i apart d'ella exemple de voluntat i d'excel·lent virtuositat artística, això li valga, i a nosaltres també, per tal que, ultrapassant el plebeïsme dels fenòmens, treient victoriós l'espiritualisme, sapiguem quedar-nos de la lectura la pura remor només que diu: «Avant i enlaire».

Es molt de notar com la criatura terrible que fou el Cellini infón la fatxendería, que és caràcter séu, a tota la narració, i li dóna amb això un istil. Talment veiem els posats. Aquí si que hi vé bé allò de que l'istil és l'home. Fixeus-vos-hi en aquesta tonada de fatxendesa que té la narració del Cellini. fixeu-vos també com ell mateix s'engresca del tropell passional de les seves paraules; tant, que ens sembla, ens sembla, que inventa i tot a hores.

Comença el llibre disertant de la fundació de Florencia, la ciutat nadiua de Benvenuto, i del séu llinatge.

. . . . . .

«Tenía Juli César un brau capità predilecte qui havía nom Fiorino da Cellino, que és un castell a dugues milles de Monte Fiasconi. Havent acampat aquest Fiorino part de sota Fiesole, on avui s'aixeca Florencia, per avinentesa de l'exèrcit amb la proximitat del riu Arno, tant els soldats com l'altra gent que intervenían amb el susdit capità deien: Anem a Florencia, fos per nomenar-se Fiorino el capità, així com perquè el terrer on acampaven era de mena abundantíssim de flors. Tant, que al batejar la ciutat, a Juli César li semblà bellissim i molt aposta el nom de Florencia, per ésser les flors de bon averany i alhora per a honrar el séu valent capità, que li devía tanta més voluntat perquè l'havía tret de lloc molt humil fet-lo un home ardit. Ço que diuen doctes imaginadors i escorcolladors d'orígens de noms que el d'aquella ciutat prové de que allí hi flueix l'Arno (Fluenzia), em sembla que no s'aguanta, perquè a Roma hi flueix el Tiber, a Ferrara el Pô, a Lió el Saona, a París el Sena, i totés porten noms diversos, vinguts per altra vía. I per això opinem que el nom de Florencia deriva de aquell home de valua.»

A Ravena, a Pisa, en munió de llocs de la cristianitat, hi descobreix ascendents séus el Cellini i es recalca sobre tot en el llur valor personal, en el braó, que es veu ésser ço que més l'enamora; i fer gala ell mateix de valentía és la seva pruïja capdal, ja de minyonesa.

No més tenía setze anys que, un captard de diumenge, un séu germà que'n tenía catorze s'escometé, espasa en ma, fora els portals de Florencia, amb un minyó de la vintena, i havent-lo malferit encara el cor no li deia prou. «Presenciaven la baralla — narra Benvenuto — moltíssimes persones, entre elles alguns parents del minyó, els quals,

veient que la cosa li anava mal, proveint-se de pedres de riu, encertaren del cap el pobre germanet méu, i totduna caigué en basca, talment mort. Jo, que per etzar m'esqueia allí desarmat i sense amics, bé m'havía esgargamellat cridant-li que's retirés, que ja prou havía fet, i me'l veig caure d'aquella manera! Corrent vàreig pendre li la espasa, i arre dossant el séu còs amb el méu vàreig afrontar moltes espases i rocs; i no m'apartí gens del méu geruà fins que al dret del portal de San Gallo alguns soldats de bon coratge em lliuraren d'aquella gran furia, meravellant-se molt que en aital novellesa pogués habitar-hi tant gran valentía.»

. . . . . .

El Cellini, en la seva autobiografía, s'exhibeix talment com a centre del món; entorn de la seva predestinada individualitat hi són actius com en un poema els elements i els homes, més a més un Deu jutge i els esperits del mal. Cal afegir que és imprecador i supersticiós.

De criatura va estar en risc imminent d'ésser víctima descuidada de la nocivitat d'un escorpí i d'una salamandra, i quan ens explica haver-ne sigut preservat per sortoses casualitats es coneix prou que això ell ho té com a bon senyal i primerenc presagi de predestinació.

A setze anys, quan ja començava d'ésser destre en el dibuix i l'argentería, però que el séu pare, bon sonador com era, prosseguía amb la deria de fer-ne un music i el cridava a Florencia, veieu el que advingué entre el pare i un music que havía sigut deixeble séu i ara era mestre de Benvenuto:

«Un dia, entre altres, comparagué el pare a casa d'aquest Pere, i rebent grandíssim gust d'aquell méu sonar, digué: Mal pesi a qui me'n volía impedir, tinc de fer-ne un bon music. A això respongué el Pere, i raó que tenía: Prou treurà més utilitat i honor el vostre Benvenuto atenent a l'art de orfebrería que no pas a aquestes sonadetes. El méu pare en prengué tal enuig, més que més veient que jo estava amb el que deia el Pere, que enfellonit ferm li contestà: Prou ho sabía que eres tu el que m'has fet treure del méu lloc al Palau. Així ens paguen grans benifets, amb el desagraïment. Jo te l'abastava i tu me'l fas perdre; tot el que sabs m'ho deus a mi, i ara em destorbes el fill de seguir la meva voluntat; però tingues present aquestes paraules profètiques: no passaràn, no dic anys ni mesos, sinó poques setmanes. que t'enfonsaràs per càstic de la teva ignominiosa ingratitut. A aquestes paraules el Peronet hi respongué dient: Mestre Joan, gairebé a tots els homes amb la vellesa els flaqueja l'enteniment com és ara a vos, i tantseval, que us ho haveu malbaratat tot sense comptar amb l'endemà del vostres fills. Jo penso fer-ho capgirat amb el méus, deixant-los abastament per a poder socórrer els vostres si s'escau. Sobre això respongué el méu pare: Cap mal arbre no lleva bon fruit, i jo et dic que per la teva dolentería els téus fills pararàn pobres i uns ningú i encara demanaràn socors als méus que arribaràn a valdre i a ser rics.»

. . . . . .

No va passar un mes que el Peronet feia fer obres a casa seva, i estant damunt una volta en construcció amb uns companys, befant se de la profecía del pare de Benvenuto, justament, l'obra s'esbucà i caigué ell sol, quedant-li capolades les dugues cames amb el daltabaix de maons i rocs. El pare de Benvenuto, que hom se'l representa un d'aquells vells invocant un Déu fet a la seva faisó rígida i plebeia, i solen dir: Jo perdono pero no oblido, corre a veure el ferit. I aquí fa el text, començant amb ço que diu el vell rancuniós al pobre llatzerat:

«Pere, mon car deixeble, prou em dol la teva desgracia, però no gaire temps ha, si te'n recordes, jo te'n feia pronòstic; i mira, de ço dels téus fills i els méus, també esdevindrá tal com et pronosticava.

Poc temps després el desagraït d'en Pere es moría d'aquella dolença. Deixà la seva impúdica muller i un fill, el qual, al cap d'uns quants auys, essent a Roma, em vingué a demanar caritat. Jo vàreig fer-n'hi *perquè és el méu natural fer caritats*» (Que típic d'en Cellini aquest fluix de fatxendesa!)

I diu que desseguida, mirant-se'l i recordant-se d'altre temps i de la profecía paterna, plorà, però tantmateix veu en el cas la justicia de Déu, d'aquell Déu que, segons un terme séu, *no espera el dissabte per pagar*.

¡Quín vessament! Un fluix de parencería, un fluix de compassió, un fluix de rancunia afalagada, i gairebé tot d'un tropell. Aquest és el Cellini.

Qui vulgui assistir al deliri de l'individualisme agafi aquesta autobiografía, aquesta epopeia esperitada.

JOSEP LLEONART

EXPOSICIONS

«GUACOS» DELS INCAS

Exposició pre-colombiana de «guacos» peruans a la Galería Dalmau. Els «guacos» són els vasos sagrats que es posaven dintre les sepultures contenint el líquid per les misterioses libacions.

Els peruans, més ben dit, els Incas sabíen donar als vasos una varietat sorprenent de formes, representant animals de tota mena, mamífers, peixos, fruits, llegums, amb dibuixos creats per la seva imaginació. Els colors i els verniços aplicats a la terra eren molt perfeccionats. El groc, el roig i el negre, sembla que eren els colors preferents. Dels dibuixos, tot i la originalitat, n'hi ha algún—dintre els exemplars de la col·lecció d'en Josep Costa, que és l'exposada—que sembla talment de influencia grega com si tingués punts de relació amb un vas micènic, i altres, per la seva forma, es diría que tenen punts de contacte amb l'art d'Egipte. I fins n'hi ha algún que recorda la manera de fer dels primitius de l'Extrem Orient. I això diu que en els temps arcaics els homes no vivíen tant aïllats com sembla.

GAUSACHS

El color fa bonic. En Gausachs, molt més pintor que dibuixant, qui exposa ara per primera vegada a Casa En Dalmau dibuixos i olis, arrencant del punt inicial amb una forta embranzida, ha sabut donar-nos una sensació física de les vibracions de l'atmòsfera. Física, completament sensual. Això acaricia per de prompte la cornea dels ulls amb petit pampallugueig. Bé ens plau mirar aquest «Hort de les monges», aquest «Després de pluja», aquest «Arc» que brilla com damunt d'un esmalt. Jove, molt jove, l'autor ens dóna una impressió fugitiva de les coses. Ell ha vist l'art de França i ha gaudit dels séus encants, empapant-se'n. Potser en mig de l'un i de l'altre, sortosament, encara divaga, encara no està prou ferm i no se sent prou sentat. Però tant-se-val; qui s'ensaja no s'inquieta. I de la inquietut surt el profit i el bell encant de l'obra.

En Gausachs prepara malament les teles. Mes damunt d'elles hi sab posar color. Estudía més les relacions dels valors que no el sentit constructiu de la composició. La qualitat no és prou determinada; no és prou rica la materia. Mes, com que res d'això busquem dintre la seva obra, com que de res d'això ha volgut donar-nos sensació l'artista, per la seva manera de tractar el color i la llum, queda la seva obra remarcada. Remarcable, per damunt de tot, la pintura; car els dibuixos, fets amb molta destresa i massa habilidosa manera, són com una nota de frivolitat molt exquisida, però marcida ja com els fruits de la decadencia.

PLAFONS DE L'«APA»

Ha estat un acert l'elecció de l'«Apa» per la decoració d'un restaurant de nit. Perquè, unint el séu bon gust de decorador, el mestratge del séu art i la seva picardía de caricaturista havía de donar-nos, forsosament, una bona cosa. Els set plafons que ha pintat per decorar el que'n direm «Restaurant bleu», encara que traspassen, i de bon tròs, els límits de la pintura de decoració, no poden jutjar-se tampoc amb un criteri rigorós com qui examina una obra d'art propiament dita. Per veure els plafons de l'«Apa» hem de compendre l'ambient on tenen de viure. L'assumpte, anecdòtic, picaresc, sense grollería, més bé amb un caient d'elegancia i distinció. El color grat, les linies pures. Tot queda fet amb un somriure alegre. Es diría un conte de galantería d'aquells del segle divuit, dit per a fer pujar la sang a les galtes d'una minyona, mes sense descompondre mai la correcció.

A Casa En Dalmau també estàn exposats els set plafons de l'«Apa». Molt bona obra ha fet el nostre distingit company. Molt bona obra fan els industrials que busquen el concurs dels artistes per la decoració dels séus establiments.

EXPOSICIÓ DE MINIATURES

Al Faianç Català pot veure's una Exposició de miniatures modernes damunt ivori, fetes a imitació de les antigues, de les quals són espill. En Guerrero, que ve a fer renéixer aquest oblidat ram de les arts, ha estat força afortunat. Copiades algunes de la velluria, altres tretes del natural, constitueixen una bona mostra. Però, ultra el valor que tinguin en elles aqueixes miniatures, adquireix preu i estima la significació que tenen. La més còmica—la fotografía—per molta que sigui la seva perfecció, mai podrà donar-nos l'encant que tenían aqueixos joiells antics. La mà de l'home, àdhuc la més imperfecta, no té substitut.

R. J.

ANTIGUITATS

LES RESTES D'UNA GRAN COL·LECCIÓ FRANCESA VENUDES A CALDETES. — Fa poc morí a Caldetes una dama coneguda en aquella població per la «Senyora Marquesa», que anys ha vivía retirada a un casal de sa propietat situat en aquell deliciós indret de la nostra Costa. La dama de referencia era cabalment la cèlebre cantatriu francesa Mme. Rossi, que tant havía brillat en el séu temps.

Mme. Rossi havía, des de molt temps, enviudat del séu matrimoni amb un noble, gran títol de la Casa de França, pròxim parent de Napoleó III. El noble posseía una gran col·lecció d'obres d'art, que fou venuda en part al deixar Mme. Rossi la capital francesa per passar el darrers anys de soledat de la seva vida en aquest reconet de món.

Quedaven, no obstant, d'aquella cèlebre col·lecció objectes notabilíssims que pel séu caràcter de record de familia o per l'especial amor de la seva posseïdora no foren venuts, i al morir aquesta deixant una gran part dels béns als séus actuals mesovers, aquests ho han posat tot en venda, havent fet adquisicions un gran nombre del més senyalats collecionistes i antiquaris barcelonins, entre els quals recordem els noms d'en Dupont, en Junyent, en Plandiura, en Costa, en Segura i altres.

En les deixes d'aquesta col·lecció figuraven mobles molt importants, ceràmiques, bronzos, robes, porcel·lanes i un quadre d'escola italiana notabilíssim, que ha ingressat a les col·leccions del senyor Dupont.

Això ha produit un inusitat moviment entre els collecionistes i compradors aquests darrers dies, animant notablement el mercat.

ANTIGUITATS AMERICANES. — A les Galeríes Dalmau (Portaferriça, 18) hi ha exposada una bella exposició d'antiguitats pre-colombianes, propietat del conegut col·leccionista senyor Costa.

Els aficionats a l'arqueología americana trobaràn entre les peces exposades exemplars de gran interés que evalúen notablement aquesta col·lecció.

ADQUISICIONS D'EN PLANDIURA. — El conegut collecionista D. Lluís Plandiura ha adquirit darrerament dos plats blaus i or del segle XV, dos bols blaus amb reflexe metàl·lic hispano-aràbics i dugues pleques de ceràmica italianes signades per Giacomo Gentile, dit el Giovanni.

ADQUISICIÓ ABADAL. — El distingit col·leccionista D. Ignaci Abadal ha adquirit un tríptic notabilíssim de l'Escola de Van Orley, que constitueix una entrada notable per la seva tant elogiada col·lecció.

ADQUISICIÓ D'EN JUNYENT. — L'Oleguer Junyent ha adquirit darrerament un notable exemplar d'arqueta policromada del segle XV, decorada

Testa fenicià en terra cuita procedent d'Ivíça
Col·lecció Costa

FOT. MAS

amb escenes de l'Anunciació i imatges de Sants als capçals.

Es un exemplar de valor extraordinari que ve a enriquir en molt la famosa col·lecció del nostre amic, a qui felicitem per aquesta nova entrada.

ALTRES ADQUISICIONS. —El conegut restaurador i antiquari senyor Cuyàs ha portat del séu darrer viatge a Navarra cinc altars del Renaixement, en el quals hi ha gran abundor de preades talles, essent dos de aquests altars bellament policromats.

El distingit col·leccionista D. Francisco Bertràn i Musitu acaba d'adquirir un bellíssim llit d'època, estil Lluís XVI..

D. Joaquim Carreras, conegut per la seva afició a les coses antigues, ha comprat un magnific cadiral italià i un escriptori estil Imperi.

OBJECTES D'EXCAVACIÓ. —El conegut dibuixant i col·leccionista senyor Costa (Picarol) ha fet darrerament alguns viatges a Mallorca, d'on ha portat qualques interessants objectes.

El senyor Costa va visitar allí els preats objectes d'excavació que formen la magnífica col·lecció de D. Jaume Planes, avui propietat, per herencia, del Reverent Macià Masset.

***

Dintre una paret s'ha trobat a Gréville (França), lloc natal del pintor Millet, una Verge gòtica de pedra, que amida 1'80 metres. Pertany al segle XIV.

EXPOSICIÓ DE PINTURA ANTIGA A CASA EN REIG.—S'ha celebrat a la sala d'Exposicions de la Casa Reig (Rambla de Catalunya, 23), una Exposició de pintura antiga, en la qual hi havía exposades algunes obres de força interès, que segurament no hauràn passat desapercebudes als nostres col·leccionistes de pintura.

La venda s'ha fet per ofertes lliures, donant-se el darrer dia al major postor.

NOTICIES

Llegim a la *Revista Musical Catalana*, Butlletí de l'Orfeó Català, quin serà el futur «carillón» del temple de la Sagrada Familia. Decidit a començar els assaigs preliminars per la construcció de les campanes que s'hauràn de posar als campanars, ja gairebé acabats, l'arquitecte senyor Gaudí s'adreçà a l'*Orfeó* demanant que li fossin mostrades les campanes tubulars que el *Palau* poseeix i que foren construides especialment per l'execució de *Parceval*. En haver-se'n fet càrrec, expressà en Gaudí la idea de sentir-les tocar col·locades en un dels campanars del temple. L'assaig fou realitzat. I les campanes sonaren a una alçaria de 75 metres.

S'utilitzaren, per a fer-les sonar, uns martells d'acer sense cobrir i uns altres que estaven coberts de cuiro o llana. El sò de les campanes fou oït des de l'Hospital de Sant Pau. El senyor Gaudí somía amb la construcció d'un «carillón» absolutament modern. Constarà de 61 notes. L'executant podrà servir-se'n mitjançant un teclat.

***

La Casa Thomas publica el X fascicle d'*El Arte en España*, dedicat al Greco, amb un conciençut i resumit estudi d'en M. B. Cossio. Els gravats que formen el llibre, tirats amb molta pulcritut, no estàn escollits entre tota l'obra del Greco. Es reprodueixen només els principals quadres del pintor que encara queden pels museus, temples i fundacions públiques d'Espanya, per tal que pugui servir com de guía de viatjers.

***

El senyor A. de Bulbena exposa uns cromos pintats — en diu tapiços i són tapiços pintats que semblen cromos — al Círcol de Belles Arts. L'Exposició fou inaugurada amb un *lunch*.

***

Parlant de l'obra artística de l'Hermen Anglada, de sa valúa i significació, va donar el passat dijous una conferencia a l'Ateneu Barcelonés el senyor Sampere i Miquel.

***

En Ramón de Zubiaurre ens prega fem constar que ha pintat el retrat de l'Unamuno, a Salamanca, motl abans que en Zuloaga pintés el d'en Maurice Barrés, a Toledo. Creiem que és de justicia fer l'aclaració.

***

Tot i la guerra, rebem noticies de les Exposicions d'Art a Roma, les dugues rivals: la «Secessione», que acull els innovadors i els revolucionaris, i la de «Amatori e cultori di Belle Arti». Res remarcable. La primera és una repetició de les altres que s'han fet. La innovació es converteix en manera. En Casorati hi té tota una sala, destacant-se les obres de Conillo Innocenti, Aleardo Terzi, Ricci i Petrucci. Albert Bernard hi té una gracil fantasía i un nu. D'Espanya se'n cita una «Dolores» d'en Chicharro, director de l'Academia de Roma, i un quadre de Valentí de Zubiaurre. D'escultura, Hermen Luppi i Ettore Cozzani.

A l'Exposició de «Amatori e Cultori di Belle Arti», tot perd el séu valor per haver-se'n vist ja la major part en altres Exposicions, com la de Venecia. Com a mostres personals, es senyalen les obres de Pio Joris i Casciaro i les escultures d'Adolf Wildt.

***

L'Associació Artística de Mònac anuncia per enguany l'Exposició Internacional de Belles Arts. Estarà oberta de 1.er de Juliol a 1.er de Octubre.

***

Ha mort a Sofía el pintor Yororlar Vesin. Era grec i fa quinze anys que va nacionalitzar-se a Bulgaria.

***

L'escultor Enric Casanovas ha rebut del conegut amateur D. Ignaci Abadal l'encàrrec de modelar per a fondrel' en bronze, un bust de Beethoven. El propi senyor ha adquirit, del mateix escultor, el bellíssim bust de marbre que aquí reproduim.

***

ELS INDEPENDENTS DE PARÍS. — Tot i les dificultats que la guerra suposa, el Quart Agrupament del Saló d'Artistes Independents de París ha celebrat enguany la seva Exposició, a les Galeríes Boutet, de Maurel.

Hi han obres de Wertter, Ancelme, Berrhagorri, Bertrand, Boulanger, Cizaletti, Donilo, Granger, Popincan, Trochain, Valadon, Vassilieff, Agutte i del nostre compatrici En P. Isern i Alié.

El cartell que anuncia aquesta Exposició ha sigut projectat pel nostre compatrici.

***

L'Alexandre de Riquer ha de donar avui una conferencia al Círcol Artístic sobre en Mariàn Fortuny.

***

Durant molt temps es va parlar de la urbanització de la Plaça de Catalunya; fins es projectaren motius arquitectònics per embellir-la. Mes tot es deixà estar. Els arbres que s'hi plantaren a la bona de Déu amb caràcter d'interinitat, han anat creixent, arrelant-se fort. I així ha quedat, sense cap mena de cura, el botó de la roda que es mou a la ciutat, el focus radiant de la urbs. Contents podíem estar perquè no l'acabaven d'enllletgir. Ara hi planten — un a la Plaça de Catalunya i un altre a la Plaça d'Urquinaona — dos pals de telèfon de quaranta metres amb un peu de ferro, sense cap mena d'atribut artístic.

¿Podeu comprendre un d'aquests trastos, plantat a la Plaça de la Concordia o a la Plaça Vendôme, de Paris, o al Propileu, de Munich, o a Trafalgar-Square? No. Mes això es comprèn a Barcelona com la cosa més natural del món. I lo bo és que quan un s'esclama hi ha gent que se'l mira tota astorada.

***

CENDRA I POLS. — En trencar la Italia la seva neutralitat, tothom tremolà per Verona i per Venecia. Es comprèn; són dugues ciutats molt pròximes a la frontera i, per tant, el llur tresor corre perill.

Deixant, però, el que perilla, mirem ço que la guerra ha ja fet malbé a França i a Bèlgica.

A Aerschot. — Esglesia gòtica. Estatues gòtiques i taller de fusta del segle XV.

A Dinot. — Esglesia gòtica de Nostra Senyora. La Casa de la Vila, del segle XVII.

A Visé. — Reliquiari romànic, d'argent, de Sant Hadelin, que es guardava dintre l'esglesia.

A Lovaina. — La Universitat, la més bella mostra d'arquitectura civil de l'Edat Mitjana. I amb la Universitat, els retrats dels antics rectors, 500 manuscrits, 800 incunables — molts d'ells exemplars únics —, llibres sortits l'any 1474 de les premses de Joàn de Westphalia, de 250 a 300.000 volums impresos instal·lats en magnifiques estanteries de talla del segle XVIII, col·leccions de monedes, relligats flamencs i la correspondencia de Janrenius. El Col·legi de Sant Pere, d'estil gòtic flamíger, creient-se que s'han salvat *La Cene* i *Martiri de Sant Ervine*, de Thiery Bouts, i altres obres primitives.

A Termonde. — La Casa de la Vila, del segle XIV. Un petit museu d'antiguitats. Del temple de Nostra Dòna, *Crist en Creu* i *Adoració dels Pastors*, de Van Deyk, i *Sant Roc*, de Gaspar de Grayer.

A Iprés. — Les Llotges dels droguers. La Casa de la Vila, d'estil Renaixement. El Museu Comunal, que posseía qualques retaules i dugues obres de Rubens: l'esboç del *Miracle de Sant Benet* i un paisatge. Moltes de les riqueses de Iprés han pogut salvar-se, i avui estàn instal·lades al Museu de l'Havre. 174 objectes salvats, però quants de destruits!

Sortosament no han sofert les riqueses artístiques de Brusel·les, Anvers, Gant i Bruges.

A Reims. — El palau de l'Arquebisbe, amb totes les seves riqueses: la gran Sala dels Reis del segle XV, que estava adornada amb quinze tapiços de la *Vida de Crist*, teixits el 1637 per Daniel Pepersack segons cartrons de Pere Murgolet; dos retrats de reis consagrats a Reims; departaments reials, amb retrats d'arquebisbes, abadesses i personatges històrics; les col·leccions del Museu arqueològic, comprenent antiguitats prehistòriques gàl·liques, gàl·lico-romanes, franques i merovingies, procedents d'excavacions; vidres—dugues copes de preat mèrit; una d'elles ornada amb escenes mitològiques; l'altra, pintada amb figures d'ocells i plantes—ceràmiques, bronzos, alhages en or i argent; el Museu Històric local, que posseía el peu de canalobre de l'esglesia de Sant Remy, obra del segle XII, i els canalobres de Igny del mes pur estil de Lluis XVI; el Museu etnogràfic xampanyès; lo biblioteca de 20.000 volums creada pel Cardenal Gousset, rica en obres d'art i d'arqueología.

El Museu de Belles Arts no ha rebut, havent-se pogut salvar els esboços de Cranach.

A Arras.—Es tem pel formós Evangeliari del segle IX que's conservava dintre el Museu.

Monuments enderrocats.—Nostra Senyora de Seulis, la Catedral de Soissons, la Casa de la Vila d'Arras, la Catedral de Reims, l'Esglesia de Sant-Remy.

Tot cendra i pols.

Imp. E. Gabañach, S. en C. — Diputació, 308 — Barcelona

LA CANTONADA
CORRIBIA 7.
ANTIGUITATS
COMPRA-VENDA

EDIFICACIONS
Contratistes Generals:
CASAS I BARDÉS
Construccions de mestre de cases ▪▪ Xalets desmontables ▪▪ Fusteria
Decoració d'Interiors ▪▪ Persianes enrotllables ▪▪ Parquets
Diputació, núms. 119 i 121 : Telèfon núm. 3405 : BARCELONA

J. MORAGAS
Compra, venda i exposició d'objectes d'art antic
Plaça de la Catedral, 2 bis
BARCELONA

J. LLONCH. PALLA 17.
LLIBRES I GRAVATS ANTICS - COMPRA I VENDA
ANTIGUITATS

Per anuncis en aquesta revista, a l'Administració, Portaferriça, n.° 17 Llibrería - Barcelona ::

VELL i NOU
REVISTA D'ART

PREU DE SUBSCRIPCIÓ:
TRIMESTRE 1'50 PTES.

▪ MARCS I GRAVATS ▪

LA PINACOTECA ▪

CORTS CATALANES, 644
BARCELONA

A. CLOSA
ANTIGUITATS PLASSA NOVA 5
COMPRA I VENDA ✶ CAPELLANS 2 PRAL

A. LLUCH i J. OLIVA
Obrador de daurats i decoració antiga i moderna. Restauració d'antigualtats
MALLORCA, 286, BAIXOS
▪▪ BARCELONA ▪▪

SANTIAGO SEGURA S. EN C.

FAIANÇ CATALÀ

Marbres — Bronzes

Cristalleríes — Vaixelles

Perfumería — Bomboneres

GRANVÍA, 615 TELÈFON 1884 BARCELONA